1940 ий
26
ДЕКАБРЬ
№ 112 (725)
Акше 5 ыр.

11-ше ИЙ ЛЕКТЕШ

Чыла элласе пролетарий-шамыч, ушныза!

Рвезе коммунист

ВЛКСМ Маробком ден Йошкар-Ола Горком орган

XVIII партконференций вашеш

1941 ий 15 февральыште ВКП(б) XVIII Всесоюзный конференций созыватлалтеш. XVIII Всесоюзный партконференцийын очнышаш пашаже: 1. Промышленность ден транспорт областьыште партийный организаций-шамычын пашашт верген; 2. Организационный вопрос-шамыч.

Тышечын вале: XVIII партийный конференций промышленность ден транспорт-шамычын пашашт нерген кугу вниманийым ойыра.

XVIII Всесоюзный партийный конференцийым созыватлыме верген ВКП(б) Центральный Комитетын увертарымашыжым мемнан социалистический родинан промышленностьлашт ы ж е, транспортлаштыже ыштыше пашазе, инженер, техник да служащий-шамыч кугу куанымаш дене вашлийыныт. Заводлаште, фабриклаште, шахтылаште, моло вереат партийный конференцийым созыватлымашлан посвятитлыме погынымашым, митингым эртарат, тушто пашазе, инженер, техник да служащий-шамыч партконференций почылтмо кечым у производственный сеҥымаш дене вашлияшлан шке ӱмбакышт конкретный обязательствым налыт.

23 декабрьыште 8 час эрдене Московский „Серп и молот" заводын коллективше валовой продукцийым де-е идалыкаш программым рок деч очныч темен. Ий гучаш марте завод план деч утым 8 миллион теҥгеаш ямде продукцийым уаш обязательствым налын.

Мемнан республикысе пашазе, колхозник-шамычат XVIII партконференцийым озыватлыме нерген уверым кугу куанымаш дене вашлийыч да конференций вашеш социалистический соревнованийым кумдан шарлен, производствышто труд производительностьым нолталын, производственный планым эртарен темашлан обязательствым налыт. Мари Турекский район Сендинский чодра пункысо пашазе-шамыч XVIII партконференций почылтмо кечылан 1941 ий 1 квартал планым руымаштат, шуктымаштат 100 процентлан темаш обязательствым налыныт.

Йошкар Олинский район Медведевский машинно-тракторный станцийын пашазе, служащий-шамыч коллектив тракторный паркын IV-ше кварталысе ремонтный планжым срок деч очныч темен да XVIII партийный конференций почылтмо кечылан чыла тракторым да ял озанлык машина-шамычым 100 процентлан ремонтироватлен шукташ обязательствым налын.

Мемнан республикын посна предприятийлаштыже комсомолец шамыч производственный планым срок деч очныч количественно да качественно темашлан социалистический соревнований ден стахановский движенийым кумдан шарымаште личный примерым ончыктат. Юринский район Маркожтрестыште 48 комсомолец гыч 28 стахановец уло, кечаш производственный заданийым темыдыме ик комсомолецат уке. Марбумкомбинатыште комсомольский смена - шамыч производственный планым тылзе еда эртарен темен толыт. Тыгай чапле примерым республикыштына шӱдӧ дене ончыкташ лиеш.

XVIII Всесоюзный партийный конференций вашеш социалистический соревнований ден стахановский движенийым кумдан шарымаште комсомольский организаций-шамыч ончылно кугу задача шога. Комсомольский организаций-шамыч промышленный предприятийлаште, чодра пашаште, машинно-тракторный станцийлаште, колхозлаште труд производительностьым нолталаш, XVIII партийный конференций почылтмо кечым производственный планым темымаште у сеҥымаш дене вашлияш чыла комсомолец-шамычым, несоюзный молодежым мобилизоватлышаш улыт.

Комсомолец-шамыч, XVIII Всесоюзный партийный конференций вашеш социалистический соревнованийыш ушныза, социалистический родиналан у производственный подарокым пуаш шке постыштыда пашам стахановски ыштыза!

Снимкыште: Обкомолын кокымшо пленумыштыжо участвоватлыше-шамыч.

Фото М. Чуршуковын.

ВЛКСМ обкомын кокымшо пленумжо нерген
ИНФОРМАЦИЙ

23 декабрьыште ВЛКСМ обкомын кокымшо черетан пленумжо лие. Пленум кок вопросым ончыш: 1. **Комсомольский активым военный да физический ямдылымаш нерген ВЛКСМ ЦК-ын решенийжым шуктен толмо нерген**—докладым Обкомолын первый секретарьже Щербаков йолташ ыштыш; 2. **Ял озанлык ийын итогшо да шушаш шошо ага кампанийыште комсомолын задачыже - шамыч нерген**—докладым ВЛКСМ обкомын кокымшо секретарьже Замятин йолташ ыштыш.

Щербаков йолташ шке докладыштыже комсомольский активым военный да физический ямдылымын состояниймже верген заочный лыжный соревнованийым, лыжный комсомольский кроссым эртараш ямдылалтме нерген раш ойлен пуыш.

Йошкар Армийын XXIII идалыкше лӱмеш лыжный комсомольский кроссым эртарыме нерген ВЛКСМ Центральный Комитетын решенийже почеш республикыштына ятыр районысо комсомольский организаций-шамыч лыжный спортым вияндымые пашашке серьезно пижыныт. Горно Марийский районышто кросслан ямдылалташ 164 командым организоватлыме, тушто 820 комсомолец участвоватле. Посна комсомольский организацийлаште комсомолец - шамыч дене лыжный походым эртарат. Кросслан ямдылалтмашым Пектубаевский, Еласовский, Звениговский, Куженерский районлаштат начар огыл организоватлыме.

Но посна районлаште (Косолаповский, Килемарский, Ровгинский да молат) лыжный комсомольский кросслан ямдылалтмын значенийжым але марте умлен огытыл. Килемарский райкомол кросслан ямдылалтмашым йӧршеш ок руководитле, тушто тачысе кечылан ик командымат организоватлыме огыл.

Щербаков йолташын докладше почеш прениыште 18 еҥ выступатлыш. Выступатлыше йолташ-шамыч молодежь коклаште оборонно физкультурный пашам вияндымаште улшо ситыдымаш-шамычым тӱжвак лукташлан критика ден самокритикым кумдан шарышт. Пленум первый вопрос дене решенийым принятлыш.

Ял озанлык ийын итогшо да шушаш шошо ага кампанийыште комсомолын задачыже - шамыч верген ВЛКСМ Маробком секретарь Замятин йолташын докладше почеш прениыште 12 еҥ выступатлыш. Мемнан республикысе комсомолын ял озанлык пашаште участвоватлымыже да шушаш шошо агалан ямдылалтмаште комсольский организаций - шамыч ончылно могай задача шамыч шогымо нерген ВКП(б) Маробком секретарь Мамаев йолташ выступатлыш. Мамаев йолташ шошо агалан ямдылалтмашке чыла комсомолец-шамычым, несоюзный молодежым мобилизоватлаш ӱжӧ. Пленум ял озанлык ийын итогшо да шушаш шошо ага кампанийыште комсомолын задачыже-шамыч верген доклад почеш конкретный решенийым принятлыш.

Тидын дене обкомолын кокымшо пленумжо шке пашажым пытарыш.

XVIII ВСЕСОЮЗНЫЙ ПАРТКОНФЕРЕНЦИЙ ВАШЕШ

У ПРОИЗВОДСТВЕННЫЙ НӦЛТАЛТМАШ

Марбумкомбинатысе пашазе, инженер, техник да служащий-шамыч XVIII партконференцийым созыватлыме лӱмеш цехлаште погынымашым эртареныт. Нуно 4 квартал планым эртарен темаш да 1941 ий 1 квартал планым 100 процентлан темаш обязательствым налыныт. Тыгак шке обязательствыштышт электроэнергийым 5 процентлан экономитлаш, натуральный топливым кучылтмашым 0,9 процент олмеш 0,88 процент марте волташ, сульфат кучылтмашым 15 процентлан экономитлаш ончыктеныт.

* * *

Оршанка *(телефон дене). Первичный комсомольский организацийын инициативыже дене 24 декабрьыште Ворошилов лӱмеш колхозышто XVIII партконференций вашеш митинг кугу куанымаш дене эртыш. Колхозник, колхозница-шамыч комсомолец-шамычын предложенийышт почеш XVIII партконференцийым почмо кечылан шошо ага кампанийлан тӱрыс ямдылалт шуаш да 1941 ий 1 квартал чодра ямдылыме планым 100 процентлан темаш пунчалым луктыч.*

Виноградов.

Комсомолец-шамычын инициативышт дене

„У колхоз" колхоз (Параньгинский район) пеленсе первичный комсомольский организацийыште комсомолец-шамыч шошо ага пашалан ямдылалтмаште колхозлан пеш активно полшат. Комсомолец-шамычын инициативышт дене колхозын урлыкаш фондшым 15 декабрьланак тӱрыс сортироватлен кукшо верышке опталмо. Сортироватлымаште комсомолка-шамыч П. Иванова, Архипова да комсомолец И. Стрельцов кечаш паша нормым 130—140 процентлан темен толыныт. Пасушко кызыт 150 воз терысым лукмо.

А. Богданов.

100

Комсомолец ден комсомолка-шамыч, военный пашам тунемза, тале физкультурник лийза!

(Обкомолын кокымшо пленумжо гыч)

Молодежын задачыже—пашам ышташ да элым аралаш эре ямде лияш

(Марийский АССР Верховный Совет Президиум Председатель Т. И. КАВАЛЕРОВ йолташын выступленийже гыч)

Мемнан элысе молодежь пиалан ила, тудлан Сталинский Конституций чыла правам пуэн. Капиталистический эллаште пашазе, кресаньык молодежь кугу орлыкан илышыште ила. Кокымшо империалистический война капиталистический эласе шемер-шамычлан, эн ончычак молодежлан чыташ лийдыме орланымашым, колымашым, шужымашым конден. Партий, правительство да лично Сталин йолташ мемнан калыклан мирный условийыште созидательный паша дене заниматаш йӧным ыштеныт. Ме коммунистический обществым ыштымашым успешно шуктен толына.

Но мыланна капиталистический окружениййште улмынам ик минутлашат мондыман огыл да чыла вучыдымашлык случайлан эреак мобилизационно ямде лийман. А элым аралашлан эн ончычак тазалык, усталык кӱлыт. Мемнан Йошкар Армийын боецше-шамыч молодежь гыч улыт, шукыжо комсомолец-шамыч улыт. Сандене мыланна шкенан йӧратыме Йошкар Армийлан военный пашам сайын шинчыше, таза кап-кылан, политически грамотный пополненийым ямдылыман.

Мемнан эн аралымаш пашаште физкультурный движений, лыжный спорт кугу значенийым иметлат. Партий ден правительство физкультурым, лыжный спортым массовый движенийым савыршаш верч пу тырак кугу вниманийым ойырат. Тиде пашам организоватлымаште комсомольский организаций-шамыч ончыл верым налын шогышаш улыт.

Республикыштына физкультурный паша але марте неудовлетворительный состояныйште улеш. Мемнан дене шуко активист-шамыч, иутыракшым комсомольский актив физкультурный пашан кугу значенийже нерген шуко ойлат, а физкультурный пашаште личный примерым огыт ончыктэ.

Молодежлан, эн ончычак комсомолец-шамычлан, мемнан социалистический родинам аралаш эреак ям де лийман. Сандене молодежь коклаште военно физкультурный пашам кече еда виянден шогыман. Военно-физкультурный пашам вияҥмаште, эн ончычак эче кошташ мошташыме обкомол, райкомол да первичный комсомольский организаций-шамычын руководящий пашаеныштлан личный примерым ончыктыман.

Физкультурный пашам массовый движенийыш савырымын значенийже нерген молодежь коклаште умылтарымашым кумдан шараш кӱлеш. Кажне физкультурник, кажне комсомолец, чыла агитатор-шамычак физкультурым, эн ончычак лыжный спортым, массовый движенийыш савырымын значенийже нерген молодежлан кече еда умылтарышаш улыт.

Кажне физкультурник да физкультурница деч пенгыде дисциплина требоватлалтеш. Сандене физкультурник-шамычын кеч кушташт шкеныштын дисциплинированностьышт дене моло массылан образецым ончыктышаш улыт.

Марийский республикысе комсомол элыштына социалистический строительствын чыла пашаштыжат Ленин—Сталин комсомол лӱмым практический паша дене оправдатлен толын. Мутат уке, мемнан республикысе комсомол военно-физкультурный пашам массовый движенийыш савырымаштат, лыжный комсомольский кроссым эртарымаштат чапле примерым ончыкта.

Кросслан ямдылалтмаше комсомольский руководящий актив примерым ончыктыжо

(Физкультура да спорт паша дене республиканский комитетын инструкторжо Старинов йолташын выступленийже гыч).

Лыжный комсомольский кросслан ямдылалтмаште Йошкар-Оласе комсомольский актив але личный примерым ок ончыкто. Йошкар-Олинский городской комсомольский организацийыште руководящий активе гына 190 утла ен шотлалтеш. 22 декабрьыште ВЛКСМ горком комсомолец-шамыч дене массовый лыжный тренировкым эртараш 15 тренерым ужыктыш. Но тренировкыш улыжат 40 комсомолец гына миен. Горкомол секретарь Бахтин йолташ комсомольский актив коклаште лыжный кросслан ямдылалтме нерген умылтарымашым начар организоватлен. Тыгай положенийым ончыкыжым чыташ ок лий. Кросслан ямдылалтмаште комсомольский актив тыка комсомолецлан, несоюзный молодежлан личный примерым ончыктышаш.

Лыжный комсомольский кроссым эртарымаш ГТО нормым сдатлымын тӱҥалтышыже гына. Сандене организоватлыме командашамычым ГТО-н моло нормыжо-шамычым сдатлашлан пенгыдемдаш кӱлеш. Тидлан мыланна физкультура паша дене общественный инструктор-шамычым ямдылымашке кызытак конкретно пижман.

Физкультурный пашаште комсомол активно полшышаш

(Физкультура да спорт паша дене республиканский комитет председатель Зубов йолташын выступленийже гыч)

Физкультурный движенийым кумдан шарымым чараклыше кок тӱҥ причина уло—тиде, эн первояк, физкультура нерген моло дежь коклаште воспитательный пашам пеш начар организоватлымаш, кокымшо—республикыштына ятыр комсомольский организаций-шамыч физкультурный паша деч торлен шогат.

Ме тений ГТО значкист-шамычым шагал огыл ямдыленна. А южо значкист-шамыч дене мемнан элысе физкультурный движенийын историйже нерген йодат гын, нуно тиде вопросышто кӱлеш вашмутым пуэн огыт керт. Молан вара тиде тыге лиеш? Эн ончычак, шуко верлаште ГТО значкист-шамычым пеш кӱчык жапыште ямдылаш тыршат, чыла нормым кок-кум кечыште сдатлыктат. ГТО значоклан нормым сдатлаш шагал гын ик ият пелэ жап кӱлеш. Ончыкыжо ГТО значкист-шамычым ямдылымаште плановость да качество верч утларак шоналтыман.

Тиде кечылаште ВКП(б) обком бюро физкультура да спорт паша дене решенийым приниматлыш. Обком бюро республикыштына физкультурный паша неудовлетворительный состоянийыште улеш манын ончыктыш. Тыште физкультурный комитет гына огыл, тугак комсомольский организацият титакан. Ончыкыжым комсомольский организаций-шамыч физкультурный пашаште пеш активын полшышаш улыт.

Лыжный комсомольский кросслан ямдылалтмаште ик тӱҥ ситыдымаш уло—тиде тренировкым каныме кечын гына эртарымаш. ГТО значоклан эче дене нормым сдатлаш тренировкым шагал гын 8—9 гана эртараш кӱлеш. Сандене тренировкым каныме кечын веле огыл, тугак занятий деч варат, кастенат эртарыман.

Полноценный физкультурный кадр-шамыч кӱлыт

(ВЛКСМ Моркинский райком секретарь Федоров йолташын выступленийже гыч)

Лыжный комсомольский кросслан ямдылалтме нерген эн ондакак райкомол бюрошто обсуждатлышна. 15 декабрьыште комсомольский актив погынымашеш кроссым эртарыме нерген положенийым обсуждатлыме. Кызыт район мучко 295 ен дене 59 командым организоватленна. Пионер ден школьник-шамычын военно-физкультурный соревнованийым эртарашлан ятыр школлаште штабым организоватлыме. 15 декабрьыште теле физкультурный сезоным почмо годым эстафетыште 78 тунемше участвоватлыш.

Мемнан районышто лыжный комсомольский кроссым эртараш эче ситышын уло.

Пытартыш жапыште Осоавиахим райсовет шке пашажым ятырак саемден. Ворошиловский стрелок-шамычым ямдылыме у комплексный программа почеш 40 стрелковый группым организоватлыме, нине группылаште 579 ен тунемеш. Ӱдрамаш-шамыч дене связь пашам тунемме группым, кок радиолюбительский группым, адак Моркинский средний школышто автомобильым тунемме кружокым организоватлыме. Военизированный походым да тактический ученийым 11 гана эртарыме.

Военно-физкультурный пашам сайын организоватлымаште иснолком райсовет пеленсе физкультура да спорт паша дене уполномоченный пеш кугун полшышаш. Но мемнан районышто уполномоченный Сычев йолташ тиде шотышто нимомат ок ыште. Садлан физкультурный кадрым ямдылыме нерген серьезнын шоналтыман. Пиалан советский молодежым физический пентгыдын воспитыватлаш полноценный кадрым ямдылыман.

700 лыжникым ямдылена

(Осоавиахим Звениговский райсовет председатель Неклюдов йолташын выступленийже гыч)

Районный комсомольский конференций деч вара Осоавиахим райсовет ден ВЛКСМ райком коклаште кыл кучымаш ятырак саемын. Отчетно-сайлымаш погынымаш деч вара комсомольский организаций-шамычын полшымышт дене район мучко 16 первичный осоавиахимовский организацийым организоватлыме. Кызыт нине организацийлаште 400 утла член уло.

ВЛКСМ райком бюрон полшымыжо дене 20 комплексный группым организоватлыме. Тыгай группа-шамыч (Звениговский средний школышто, „Свобода" ден „Красный кустарь" колхозлаште) пашам сайын организоватленыт. Нине группа-шамыч эче дене 15-20 километр торашке походым организоватленыт.

Лыжный комсомольский кросслан ямдылалтмаштат икмыняр пашам ыштыме. Районышто 87 командым организоватлыме. Военизированный отрядым кок верe: Звениговский средний школышто 64 ен дене, Кужмарский неполный средний школышто 42 ен дене организоватлыме. Нине отряд-шамыч военизированный походым кум гана эртареныт. Кызыт ме командировкышко эре эче дене коштына, тугак первичный комсомольский организацийшамычын секретарьыштат райцентрышке эче дене толыт. Тиде эче дене тренировкылмаште ешартыш закалкым пуа. Кызыт мемнан районышко 500 мужыр ечым кондымо. Лыжный комсомольский кросслан 700 лыжникым ямдылен шуктена да республикыште ончыл верым налшаш верч чыла семынат тыршаш тӱгалына.

ПВХО значкист-шамыч

Пектубаевский средний школышто оборонно-массовый пашам сай шындыме. Военрук Михеев йолташын инициативыже дене ПВХО значоклан норма сдатымашым организоватлыме. Тыште химий дене туныктышо Зинова ден Рыкова йолташ-шамыч пеш кугун полшеныт, кружок-шамычым сай вуйлатеныт. Тыгак комсомолец-активист Л. Новоселов, В. Егошин, В. Наумов, Н. Москвин, И. Гребнев, В Беляев тиде пашаште активно полшеныт. Тений ПВХО значоклан нормым 237 ен сдатлен. Тиддеч посна тунемше-шамыч дене военизированный походым эртарыме.

В. Загайнов.

Юный лыжный батальонын пашаже

(Йошкар-Оласе детский технический станций директор Иванов йолташын выступленийже гыч).

Ме Йошкар-Оласе йоча технический станций пелен юный техник-шамыч дене юный лыжник-шамыч батальоным организоватленна. Батальоным командоватлымашым мый шке ӱмбакем налынам, а отделений, взвод да рота командир-шамычым юный техник-шамыч кокла гыч назначитлыме. Кызытсе жапыште командирский учебым эртарена. Финский войышто участвоватлыше капитан Кузнецов йолташ дене вашлиймашым организоватлыме. Тудо физкультурын, поснак лыжный спортын значенийже нерген йоча шамычлан каласкалыш.

Юный лыжный батальоным организоватлымеке йоча-шамыч коклаште дисциплина саеме, нуно вургемым сайын чиаш, ӱштым чоткыдын ӱшталаш да сайын тунемашат тӱҥалыч.

22 декабрьыште ме ече дене тактический занятийым эртарышна. Юнармеец, юный сержант да ефрейтор - шамыч заданийым чаплын шуктышт. Нуно заданийым темыме нерген рапортым военный-шамыч семын четко пуэныт.

Ме пулеметым, винтовка да граната-шамычым ямдылен улына.

Мый эше тудым каласынем. Мемнан республикыште авто-мото спортым йӧршеш ӧрдыжыш кудалтеныт. Вет тудо ончыкылык боец-шамычым ямдылымаште пеш кугу значенийым иметла. Кодшо тунемме ийыште ДТС пелен кружокышто 18 еҥ тунемыныт, нунын кокла гыч 4 еҥжым Йошкар Армийыш призыватлымышт годым бронетанковый частьышке зачислятленыт. Тений тиде кружокышто 94 еҥ тунемеш. Тыгай чапле тӱҥалтышым районлаштат кумдан шарыман.

Военный пашалан тунемыт

„Волгарь" колхоз (Еласовский район) пеленсе первичный комсомольский организацийын инициативыже дене осоавиахимовский стрелковый командашамычым организоватлыме. Молодежь кокла гыч тиде кружоклаште 40 еҥ тунемеш. Стрелковый командашамыч шукерте огыл гына организоватлыме улыт гынат, ты марте 11 занятийым эртареныт. Команда-шамычым финский белогвардейцина ваштареш кучедалмаште участвоватлыше красноармеец И. С. Алдушкин йолташ руководитла.

Командылаште военный порядокым ыштыме. Тунемше - шамыч занятийышке точно ончыктымо жапыште толыт.

Военный паша тунеммашым колхозный молодежь пеш йӧрата гынат, Осоавиахим райсовет велым полыш пеш шагал, команда-шамычын пашашт дене ок интересоватле, первичный ОСО организаций-шамычлан кӱлеш литературым налаш ок полшо. **Ф. Сидук.**

Оборонный значкист-шамыч шукемыт

Тений сентябрь тылзыште Кукнурский средний школа пелен (Сернурский район) 70 еҥ дене первичный осоавиахимовский организацийым организоватлыме. Осоавиахимовский организаций первый кече гычак школышто оборонный пашам виянден. Тунемше-шамычым оборонный значоклан нормым сдатлымаш дене авалташлан ПВХО, ГСО, ВС група-шамычым организоватлыме. Ниве кружок-шамыч шке занятийыштым программа почеш регулярно эртарат.

Кызыт 1 ступень ПВХО значоклан 71 еҥым, II ступень ПВХО значкистым 8 еҥым ямдылыме. Тиде пашаште группын командирже Роженцов йолташ поснак тыршен. ГСО группа чылаже 15 значкистым ямдылен.

Тунемме ий тӱҥалме годсек тунемше-шамыч коклаште БГТО значкистым чылаже 219 еҥым ямдылыме. **В. Аппаков.**

Военрук Андрей Васильевич Гаев „На штурм!" модышышто участвоватлышаш юнармеец-шамычлан модышын условийже нерген умылтара. (Йошкар Ола, 6-шо номеран школа, 5-ше „Б" класс). Фото А. Овечкинын.

Павел Никитинын командыже

„10 лет МАО" колхоз пеленсе первичный комсомольский организаций (Йошкар Олинский район, Б-Чигашевский сельсовет) Йошкар Армийын XXIII идалыкше вашеш эртарыме лыжный комсомольский кроссышто участвоватлашлан лыжный командым организоватлен. Тиде командым косомолец Никитин Павел руководитла. Комсомолец шамыч тренировкылан лум вочмо почешак тӱҥалыныт. Командысе лыжник-шамыч А. Садовин, А. Петров, Я. Ивайков, Л. Садовин кокла шот дене тренировкышто 60 километрым утла коштыныт. А командын руководительже Никитин Павел тидын деч посна 70 километрышке ик кечыште ече дене походыш миен. Нуно кызыт тренировочный минимум программа почеш занятийым эреак эртарат.

Ф. Ефремов.

Мари-Турекский райкомол мом вуча?!

„8 часан паша кечыш, 7 кечан паша арняшке кусныме нерген да предприятий ден учреждений-ла гыч пашазе ден служащий-шамычын самовольно каймыштым чарыме нерген" СССР Верховный Совет Президиумын Указше лекмылан таче 6 тылзе шуын. Но Мари-Турекский районысо комсомолец шамыч коклаште трудовой дисциплиным варушатлыме факт алят пытен шуын огыл.

Теве шукерте огыл райдоротделын бухгалтерже комсомолец Соколов занятийыш йӱшӧ вуя толынат, пашам ыштен кертын огыл. Тидлан Мари - Турекский районысо калык суд Соколовым 6 тылзылан пашадаржге гыч 25 процентым кучен кодаш судитлен.

10 декабрьыште райзон инструкторжо комсомолец Петров прогулым ыштен.

Нине факт - шамычым Мари-Турекский райкомол пешак раш шинча гынат, икте гына ӧрыктара: трудовой дисциплиным варушатлыше нине комсомолец шамыч молан алят комсомол радамыштак улыт?

Прогул ыштымылан район мучко чылаже 10 комсомолецым судитлыме.

Нине факт-шамыч гыч иктым гына каласаш лиеш: 26 июньысо Указым М.-Турекский районысо чыла комсомолец шамычын сознанийышкышт таче мартеат шуктымо огыл.

А. Сергеев.

Идейно-политический уровеньым чарныде нӧлташ

Пектубаевский районысо комсомолец-шамыч кокла гыч партий историйым 205 еҥ самостоятельно тунемеш. 27 комсомолец „ВКП(б) историй краткий курсым" средний звено дене тунем пытарен, первоисточник дене тунемаш тӱҥалын. 11 еҥ высший звено дене тунемеш. 195 комсомолец Сталин йолташын краткий биографийжым кружоклаште тунемеш.

Комсомольский активын вийже дене комсомольский организацийлаште 209 докладым, 105 беседым да лекцийым ыштыме, кудын дене 3500 еҥым авалтыме.

Посна комсомолец-шамыч партий историйым тунемаш серьезно пижыныт. Чирковский средний школа пеленсе комсомольский организацийын секретарьже Пасынков йолташ „ВКП(б) историй краткий курсым" средний свено дене тунем пытарен, первоисточник дене тунемаш тӱҥалын. Тыгак Нехорошкова (РОНО), Евдокимов (РайЗО), Ягодаров (Кадамский НСШ), Торопов („Путь к социализму" колхоз), Желонкин (Уполнаркомзаг), Роженцова (Дубовлянский НСШ), Малинов (исполком райсовет) да моло йолташ-шамычат партий историйым высший звено дене тунемыт.

Но посна комсомолец-шамыч шкеныштын идейно-политический шинчымашыштым начарын нӧлтен шогат. Пектубаевский средний школа пеленсе комсомольский организацийын секретарьже Шабалин йолташ кок ий утла жапыште „ВКП(б) историй краткий курсын" 2-шо главажым гына тунемеш. Тыгак „Марий-ец" колхоз пеленсе комсомольский организацийын секретарьже Стрельников, Русинов (исполком райсовет), Червядьева (Райзо) „Краткий курсын" 1—2-шо главам гына тунемыт.

ВЛКСМ райкомын пропаганда да агитаций паша дене эреак действоватлыше комиссийже комсомолышто пропаганда пашам решительно саемдымаш шотышто кугу пашам ыштышаш ыле. Но комиссийын членже-шамыч да тудын председательже Загайнов йолташ комсомолец-шамычын политический шинчымашыштым нӧлталмаште практический полышым огыт пу.

Ончыкыжым пропаганда пашам кӱлеш кӱкшытыш нӧлталмаш верч Пектубаевский райкомол секретарь Логинов йолташлан, агитаций да пропаганда паша дене комиссий член-шамычлан руководствым утларак виянгдыман.

В. Загайнов.

Параньгинский районышто агитаций ден пропаганда паша

Кодшо кечылаште Параньгинский районысо комсомольский активын совещанийже эртыш. Совещанийыште комсомолец-шамыч коклаште партийный пропагандын состоянийже нерген райкомол секретарь Хузин йолташ докладым ыштыш. Доклад деч вара прений-ыште ятыр еҥ выступатлен.

Доклад ден выступленийшамыч гыч пале лие: „ВКП(б) историй краткий курс" лекмылан кок ий эртен гынат, Параньгинский районысо ятыр комсомолецшамыч ВКП(б) историйым тунеммашке але мартеат кӱлеш семын пижын огытыл. Район мучко 800 комсомолец уло, но нунын кокла гыч ВКП(б) историйым 200 комсомолец гына тунемеш. „ВКП(б) историй краткий курсым" 10 комсомолец гына тунем пытарен.

Тышечын раш: ВКП(б) историйым тунеммаш паша дене Параньгинский райкомол начар вуйлатен. Агитаций да пропаганда дене эреак действоватлыше комиссийын (председатель Хабиврахманов) паша планжат уке да але марте ик заседанийымат эртарен огыл.

Тидеч посна районышто военно-физкультурный пашан могай состоянийыште улмыж нерген Головин йолташ отчетым ыштен. Тиде шотыштат Параньгинский райкомол пашам начар ыштен. Теле сезонлан ямдылалтмаш нимолан йӧрдымӧ—физкультурный инвентарь уке. Теле сезонлан ече-шамычым ямдылыме шотышто райкомол велым нимогай мерат ышталтын огыл. **Ф. Старшеев.**

Комсомолец-шамыч чодра пашаште

„Куат" колхоз (Оршанский район, Великопольский сельсовет) чодра паша планым жапыште темымаш верч 20 имне да 33 еҥ дене бригадым организоватлен. Комсомолец-шамычын инициативышт дене бригадыште социалистический соревнованийым кумдан шарыме. Комсомолецшамыч кокла гыч Е. Коржанова, О. Турецкин, Н. Речкин да молат кечаш паша нормым эреак 140—150 процентлан темат.

А. Шашкин.

Антирелигиозный паша саемын

Моркинский средний школа пеленсе СВБ ячейка учитель-комсомолец Н. П. Пуртиковын вуйлатымыж дене тенийсе тунемме ийыште шке пашажым поснак саемдыш. Тунемше - шамычлан СВБ ячейкын инициативыж дене пытартыш кок тылзыште антирелигиозный тема дене кум лекцийым эртарыме. Тунемше шамыч лекцийым кугу интерес дене колыштыныт.

Тений, тунемме ий тӱҥалтыш гыч. СВБ член-шамыч радам 15 еҥ гыч 60 еҥ марте кушкын.

СВБ ячейкын пашажым виянгдымаште комсомольский организаций поснак кугун тыршен. **С. Волков.**

ИНОСТРАННЫЙ ТЕЛЕГРАММА-ШАМЫЧ

Англо-германский война

Английский увертарымаш-шамыч

Лондон, 24 декабрь. (ТАСС). Авиаций министерство увертара: 24 декабрь вашеш йудым германский самолет-шамыч тӱнг ударым Северо-Западный Англий ваштареш ыштеныт. Шуко пунктлаште ятыр шалаными да пожар лийын. Предварительный сведений-шамыч почеш, колышо ден сусыргышо шуко огытыл.

Тыгак Английын ятыр моло пунктшымат бомбардироватлыме, туге гынат тыште материальный эҥгек кугу лийын огыл.

Лондоным да южный побережьеште улшо ик олам бомбардироватлыме дене шуко еҥ колен да сусырген.

Тиде жапыштак 23 декабрь вашеш йудым юго-западный Германийын путырак важный промышленный центрышкыже — Мангеймыш английский авиацийын ыштыме налетын подробностьшо-шамыч увертаралтыт. Утларакшым главный кӱртньӧ корно вокзал лишне улшо об'ект-шамыч чот локтылалтыныт. Тыгак Людвигафенлан кугу эҥгек лийын, тыште кугу пожар шамыч лиедевыт. Бомбардироватлыме об'ектлашке икмыняр тӱжем бомбым кудалтыме, тидын дене пеш кугу пудештылтмаш лиеден. Волгыжмо деч ончычрак Майнысе Франкфурт районышто нефтехранилище-шамычым да тиде район деч мӱндырнӧ огыл улшо промышленный предприятий-шамычым бомбардироватлымаш тӱҥалын, тыште бомбардироватлыме дене кум кугу пожар лийын. Тыгак Кельнын внутренний доклашныже кугу пожар лийын. Тидын деч посна Грембергысе сату складшамычым да западный Германийысе промышленный предприятий-шамычым бомбардироватлыме. Чыла вере пеш кумдан шарлыше пожар-шамыч лиеденыт.

Олимпиада вашеш

Куракинский средний школышто туҥемше ден пионер-шамыч (Параньгинский район) 1941 ийсе йочатворчествым ончымаш олимпиадылан виян ямдылалташ тӱҥалыныт. 8-ше номеран пионерский отрядысе пионер-шамыч олимпиадылан чапле у муро-шамычым, коллективный куштымашым туҥемыт. 9-ше „А" классыште туҥемше шамыч физкультурный выступленийым, туҥемше-шамыч кокла гыч Н. Иванов сӱретым, А. Евсеев у мурым ямдылат.

Олимпиадылан ямдылалтмаште комсомольский организаций пионерский отряд да класс-шамычлан активно полша. Комсомольский организацийын инициативыже дене струнный да шумовой оркестрым организоватлыме. Преподаватель Зайцев ден Московский йолташ-шамыч, туҥемше-отличник Ф. Старшеев туҥемше-шамычым у мурым мураш, тӱрлӧ музыкальный инструмент дене шокташ туныктат. **А. Богданов.**

Неграмотный да малограмотный-шамычым туныктымо паша дене эреак заниматлаш

Звениговский районышто посна комсомольский организаций да комсомолец-шамыч неграмотный-шамычым туныктымаште активно тыршат.

Изи Какшан эҥерысе чодра ямдылыме да сплавной контора пеленсе комсомольский организацийыште комсомолец-шамыч неграмотный ден малограмотный-шамычым туныкташлан шке ӱмбакышт обязательствым налыныт. Комсомольский организацийын секретарьже Киртаев йолташ 3 неграмотныйым туныкта. Шуйский участкыште неграмотный да малограмотный 15 еҥ уло. Нуным учитель да туҥемше комсомолец-шамыч туныктат.

Каласаш кӱлеш, неграмотный-шамычым туныктымо пашашке але чыла комсомольский организаций-шамыч кӱлеш семын пижын огытыл.

Теве Исменецкий сельсоветысе „У куат" колхозышто 18 неграмотный ден малограмотный уло, а колхоз пеленсе комсомольский организацийын секретарьже Захаров йолташ нуным туныктымо нерген але шонал тенат огыл.

Районышто чылаже 2053 неграмотный ден малограмотный шотлалтеш гын, нуын кокла гыч кызыт 752 еҥым гына туныктат.

Чыла неграмотный ден малограмотный - шамычым туныктымаште комсомолец-шамычын кугу инициативышт лийман.

И. Казаков.

САЙ ТӰҤАЛТЫШ

Шогальский средний школышто (Ронгинский район) туҥемше комсомолец-шамыч сельсовет кӧргысӧ колхозлаште общественный животноводствым вияндышаш да тудын продуктивностьшым нӧлтышаш верч чот кучедалыт. Комсомолец-шамыч фермылашке кажне кечын коштыт. Фермын пашажым да состоянийжым нерген налмек, ул шо ситыдымаш-шамычым пытарашлан туҥамак практический полышым пуат.

Шогальский средний школышто туҥемше комсомолец-шамычын тыгай сай тӱҥалтышыштым чыла комсомольский организаций-шамычлан налман, общественный животноводствым развиватлыме пашашке кӱлешын пижман.

Д. Куклин.

Каникуллан ямдылалтына

Каникулым веселан эртарашлан ме, Манан-Мучашский веполный средний школышто туҥемше-шамыч (Ронгинский район), кызытак ямдылалташ тӱҥалынна. Комсомольский комитетеш, пионерский отрядлаште да сборлаште учительский коллектив деве пырля каникул эртарыме планым обсуждатлышна. Комсомолец шамыч каникул жапыште туҥемше-шамычлан „Ложный стыд" да туҥемше пионер-шамыч посна „Шӧртньӧ кид" пьеса-шамычым ончыктат. Тыгак лыжный прогулка, коллективный куштымаш, мурымаш вечер эртаралтеш.

Н. Ясонтьев.

Шанхайыште забастовочный движений

Шанхай, 24 декабрь. (ТАСС). Шанхайыште промышленный ден торговый предприятийлаште забастовочный движений шарла. Предварительный данный-шамыч почеш, забастовкышто участвоватлыше пашазе ден служащий-шамыч чылаже 10 тӱжем еҥымат эртат. 23 декабрьыште ола мучко улшо тыгыде вязальный мастерскойласе 5 тӱжем утла ӱдрамаш пашазе забастовкым увертареныт. Ӱдрамаш пашазе-шамыч пашадарым кӱзыкташ требоватлат.

Хлопчато-бумажный промышленностьысо 300 механик ден инженер шамычын забастовкым ыштымыштлан лийын, чылаже 30 тӱжем утла китайский пашазе улман предприятий-шамыч паша ыштымым чарненыт. Моло кугу забастовка-шамыч кокла гыч 800 пашазе-мукомол - шамычын забастовкыштым палемдаш кӱлеш. Тыгак „Журналь де Шанхай" французский газетын 300 наборщикше, печатникше да подсобный пашазыже-шамыч бастоватлат. Тиде газетын издательже пашадарым кӱзыктымӧ нерген бастоватлыше-шамычын требованийыштым приниматлаш отказатлалтын да у штатым поген. Газета угыч лекташ тӱҥалын, туге гынат изи лектеш.

Официальный да ятыр иземден ончыктымо данный-шамыч почеш, Шанхайысе пашазе ден служащий-шамыч 1936 ий дене таҥастарымаште кокла пашадарышт 150 процентлан гына кугемын, тунамак тиде жапыште илаш 440 процентлан шергештын.

ЕЧЕ ДЕНЕ КОШТАШ ТУНЕМЗА!

Ечым да ече тоям кузе ойыраш

Ече дене кошташ туҥемаш шовышо але ече дене кошташ тӱҥалше-шамыч могай ече дене кошташ нерген, ечым кузе сайлен налшаш нерген кугун интересоватлалтыт. Ече лыжникын кужытшылан да велытшылан келшыше лийман. Ечын кужытшым кузе пален валман? Ечым налме годым але шке ыштыме годым теве могай правилым мондыман огыл: эн первояк, ечым млаңдыш шогалтыман, вара ечын кужытшым палашлан ик кид дене висыман. Кид копа ече нерыш шуэш гын, тудо лыжникын кужытшыланат, тугак нелытшылават келшев толеш.

Тидын дене пырля ечын весовой прогибшым да ечын слойжым пален валман. Ечын весовой прогибшым ончымо годым кок ечымат пувдалтыш дене ваш пыштыман. Тидын годым кок ече коклаште 4 см. деч шуко огыл яра вер кодман. Вара ечын вияш але кадыр улмыжым палыман. Тидын годым ечым вичкыж велже дене савыралын ик шинча дене ончыман да вктаж тӧр верышке пыштен ончыман. Ечын чот мунчалтымашыже тудын слойжо деч зависитла. Садлан ечым налме але шке ыштыме годым тудын слойжым ончыман. Ечын пуналаш могыржо пушеҥгын ӱмбал велже дене ыштыме лийже, пундашыже ӱмбал слойжо почеш пужарыме лийже. Ваштареш пужарыме лиеш гын, ече начар мувчалташ тӱҥалеш. Ече нер гыч ӱлыкыла пужарыме огыл гын да ваштареш нӧлталт ше шырпе уке гын, ече сай лиеш. Ечым налме годым укш-шамычымат шеклавааш кӱлеш. Укш ече нерын кадрыштыже, шеҥгелне вичкыж верыште лийман огыл.

Ече тоян кутышыжо ваче деч кукшӧ лийман огыл. Ече тоян кӱжгытшӧ 2—3 сантиметр вараре лийман. Бамбуковый тоя моло тоя деч утларак сай. Тоян мучашыштыже кӱртньӧ пуч да кӱртньӧ шип лийман. Тоян ӱлыл мучашыже деч 6—8 см. кӱшнырак шӱштӧ дене пыжыктыман онго лийман. Тоян кид кучем верыштыже кидышке чияшлан шӱштӧ онго лийман. Тыгай онго уке гын, чот мунчалтыме годым тоя колын кертеш да чот кучымо дене кид вашке ноя, тудым кучаш уто вий кая.

Вургем могае лийман

Ече дене коштмо годым пальтом, кӱжгӧ пиджакым да шокшо упшым чияш ок йӧрӧ. Тыге чийме дене коштмо годым чот пӱжалтын вашке кылмаш лиеш. Ече дене кошташлан йымал тувыр ӱмбалан свитырым, мардежан але йӱштӧ годым эше байковый тувырым чийыман. Йол дене кугу ошкылым ышташлан кумда брюким чияш кӱлеш.

Йолеш кок мужыр бумажный носким, меж чулкам да лӱмын ече дене кошташ налме ботинкым чийыман. Ботинке уке годым портышкемым але кемым чияш лиеш. Чот йӱштӧ годым йолым газета дене пӱтырен (вудылын), носким чийыман. Кидеш меж пижым да шӱштӧ пижгомым (рукавицым) чияш кӱлеш. Вуеш лӱмын ургымо упшым але кепкым упшалман. Йӱштӧ годым пылышым петыраш кӱлеш.

Ече дене коштмо техникым кузе туҥемаш

Тренировкышко первый гана лекме годым тоя деч посна коштман. Тоя деч посна коштмаш равновесийым кучен мошташ кугун полша. Тоя деч посна коштмо годым кертме семын кугу ошкыл дене кошташ тыршаш кӱлеш. Тоя равновесийым кучашлан огыл, а йоллан полшаш кучылталтеш.

Тӧр верыште кошташ кок тӱрлӧ техника уло: первый—тоя дене алмаш шӱкал каймаш да кокымшо—ик жапыште кок тоя дене шӱкалын каймаш.

Ече дене кошташ туҥемше-шамычлан тоям алмаш шӱкал кошташ туҥемман. Тиде стиль дене коштмо годым йол ден кид коныки дене коштмо годысо гаяк пашам ыштат, капын нелытше ик йол гыч вес йолышко вашталтеш. Тиде стиль дене коштмо годым ече тоя-шамыч эре шеҥгелне пашам ыштат. Кидым вашталтылын коштмо стиль дене тӧр верыште кошташ сай.

Кок тоям ик гана шӱкалын коштмо стиль: кок-кум ошкылым ыштымек ик гана тоя деве шӱкал каялтеш. Тиде стиль дене коштмаш тайыл верыште да ече дене мунчалтыме годым кучылталтеш.

Д. Соколов,
лыжный спортын мастерже.

Отв. редактор—
И. И. САЙТИЕВ.

1523 АДРЕС РЕДАКЦИИ: Мар. АССР, г. Йошкар-Ола Пограничная, дом №45. № телефона 1—36. 1-ая типография Маргосиздата.

1—16